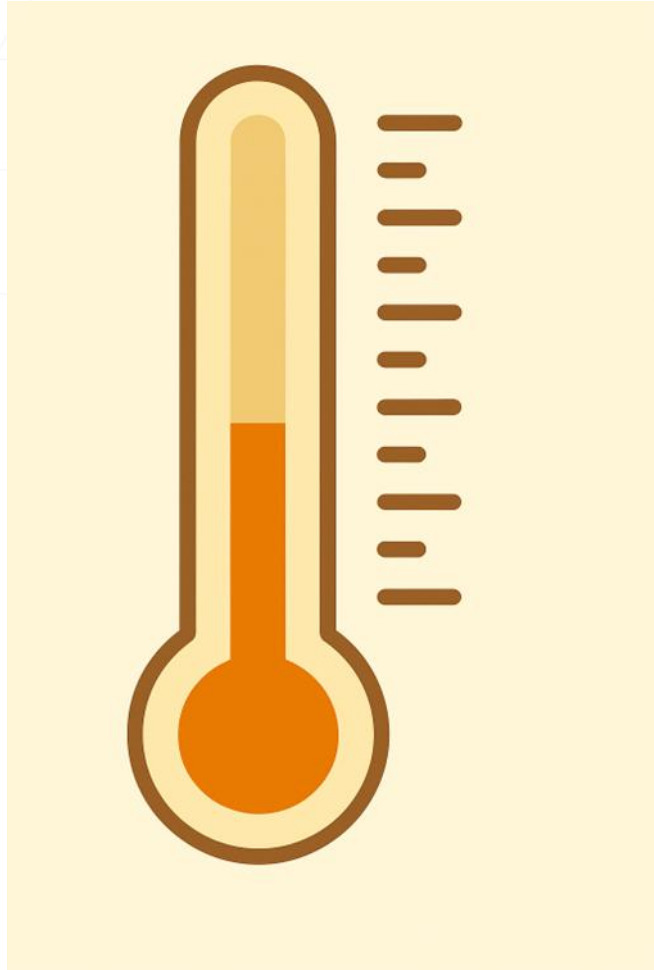
Advisering door omgevingsdiensten

Ronald Kersbergen (VNG)

8 oktober 2026 VBWTN

Wie beschouwt OD als eigen uitvoeringsorganisatie?

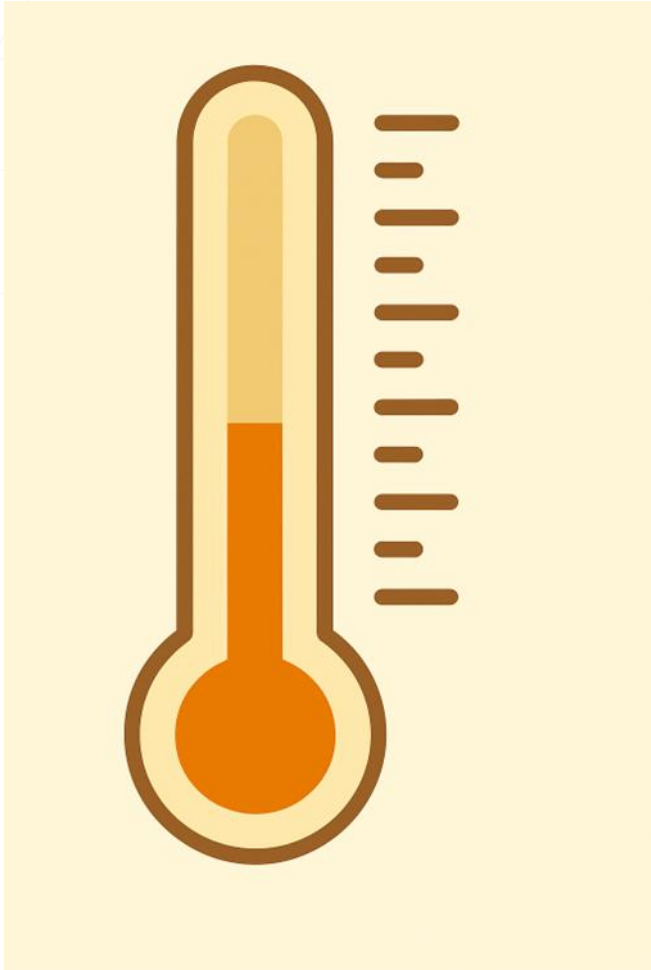

Welke ervaring met omgevingsdienst?

A. Advisering door OD komt incidenteel voor

B. OD wordt standaard om advies gevraagd

C. OD geeft gevraagd en ongevraagd advies

Inhoud presentatie

- Inleiding versterking VTH
- Kwaliteitscriteria VTH
- Implementatie Regionale beleidscyclus
- Adviseurschap omgevingsdiensten
- Niveaus van advisering
- Randvoorwaarden en competenties

Versterking VTH-stelsel

Rapport Van Aartsen (2021): kritiek op uitvoering systeem vergunningverlening, toezicht en handhaving door versnippering en inconsistentie

Start Interbestuurlijk Programma (2022-2024): IBP VTH met samenwerking tussen Rijk, provincies, gemeenten en omgevingsdiensten

Samenwerkingsafspraken versterking VTH-stelsel (januari 2025): afspraken over implementatie van de producten uit het IBP-VTH

Implementatie (juli 2025 – juli 2027): implementatie is volop in bedrijf en brengt diverse uitdagingen met zich mee

Producten IBP-VTH

Actualisatie kwaliteitscriteria VTH

Robuustheid omgevingsdienste

Regionale beleidscyclus

Versterking advisering door OD’s

Versterking Opdrachtgever-opdrachtnemerschap

Versterking horizontale verantwoording

Kwaliteitscriteria VTH

- Elke VTH-organisatie moet voldoen aan KC 3.1
- Onderdeel B gaat over kritieke massa (bv. hoeveel bouwinspecteurs of adviseurs)
- Onderdeel C gaat over procescriteria (beschrijving samenhang tussen beleid en uitvoering)

De regionale beleidscyclus

- Verbindt de beleids- en uitvoeringscyclus (big 8)
- Basis voor werkzaamheden omgevingsdienst
- Uitvoerings- en handhavingsstrategie
- Uitvoeringsprogramma: activiteiten, capaciteit en (financiële) middelen

Samenwerkingsafspraken Versterking VTH-stelsel
Opdrachtgever het Interprovinciaal Overleg

Voor wie?
Gemeenten, provincies, Omgevingsdiensten, landelijke partners

Wat we doen:
Kennis en praktijkervaring ontsluiten en bundelen

Methoden ontwikkelen en landelijk beschikbaar stellen

De handreiking ‘regionale beleidscyclus’ actualiseren.

Implementatie regionale beleidscyclus

- Regionale Beleidscyclus
- Samenwerking bestuursrecht-strafrecht en de waterschappen
- Advisering
- Outcomegericht werken

Hoe doen we dat?

#124 regio- en kennissessies
Ontwikkeling landelijke producten of inspelen op regionale vragen

Actualisatie van de handreiking

- Best practices
- Formats
- Overdraagbare methoden

Opleveren diverse producten
- Gericht op onderdelen beleidscyclus: omgevings- en risicoanalyse
- Voorlichtingsproducten
- Actualisatie risicomodel
- Actualisatie samenwerkingsmodel
- Pilots outcomegericht werken

- IPLO voor het ‘wat’
- Kennisnet ODNL voor het ’hoe’

Bevindingen en behoeften

Inventarisatie fase

Algemeen beeld advisering

- Regionaal diversiteit invulling adviesrol
- Financiering vaak een vraagstuk
- Vaak toetsende rol
- Uitdaging: verwachtingen, rol en verantwoordelijkheid omgevingsdienst en bevoegd gezag
- Uniformiteit vs lokale autonomie

Ontwikkelbehoeften en vraagstukken

1. Versterken van de adviesrol en vroegtijdige betrokkenheid
2. Samenwerking en rolverheldering
3. Organisatorische ontwikkeling en toekomstbestendigheid
4. Kennisdeling, uniformiteit en praktische ondersteuning

Van uitvoerende partner naar vroegtijdig betrokken, deskundige en strategische adviseur binnen fysieke leefomgeving

Adviseurschap door omgevingsdiensten

- Niveaus
- Uitgangspunten
- Randvoorwaarden

Niveaus van advisering

1. **Integraal** adviseren over de fysieke leefomgeving (beleidsontwikkeling)

2. Adviseren over en gebruiken van **kerninstrumenten** onder de Omgevingswet (beleidsdoorwerking)

3. Advisering over **regels** uit omgevingsplan en omgevingsverordening (uitvoering)

Advisering over regels uit omgevingsplan en de omgevingsverordening (uitvoering)

- Kern van advies commissie van Aartsen
- Kennis van milieuregels niet altijd meer aanwezig bij gemeenten en provincies
- Borging handhaafbaarheid milieuregels

Adviseren over en gebruiken van kerninstrumenten Ow (beleidsdoorwerking)

- Kennis, praktijkervaring en knelpunten vanuit VTH => omgevingsverordening, omgevingsplan en programma

- Betere aansluiting beleid en regels bij praktijk, o.a. op basis van kennis uit probleem- en risicoanalyse

- Regionale afstemming

Integraal adviseren over fysieke leefomgeving

- Integrale advisering in gehele beleidscyclus
- Regionale afstemming in relatie tot ruimtelijke ordening, maatschappelijke ontwikkelingen en lokale/regionale initiatieven
- Betrokkenheid in het voortraject om ambities in regio af te stemmen en knelpunten tijdig te signaleren
- Advisering over thema's waarvoor OD deskundigheid in huis heeft (bij opstellen omgevingsvisie)

Uitgangspunten voor advisering

- Kennis en kunde bij gemeente om een goede gesprekspartner te zijn voor de OD (goed opdrachtgeverschap)
- Proactieve houding van de omgevingsdiensten
- Aansluiten bij processen van gemeenten (bv. intake- en omgevingstafels)
- Inrichten randvoorwaarden om gezamenlijk stappen te zetten voor opstellen van omgevingsplannen

Advies op hoogste niveau

- Optimaal gebruik maken van specialistische kennis van omgevingsdienst
- Deze kennis meestal niet bij de opdrachtgevers aanwezig
- Vergroten efficiëntie van uitvoeringstaken door consistent geheel van beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking en uitvoering
- Betrekken van OD zorgt voor regionale afstemming en organische verbinding om van elkaar te leren in de regio

Randvoorwaarden

De adviesrol kan alleen robuust worden ingericht als aan aantal randvoorwaarden wordt voldaan:

- voldoende medewerkers met adviesvaardigheden (KC 3.1)
- een structuur van continue kennisontwikkeling
- goede samenwerking en kennisdeling met andere omgevingsdiensten
- duidelijke afspraken met deelnemers wat regionaal en gezamenlijk wordt oppakt en wat niet
- bestuurlijk commitment

=> Goede rolscheiding nodig tussen advies en VTH

Rolscheiding noodzakelijk

- Adviesrol vraagt een bepaalde mate van nabijheid
- VTH-rol is gebaat bij meer afstand
- De adviesrol kan de VTH-rol raken

Voorbeelden potentiële vermenging van taken

De provincie wil windparken realiseren. De omgevingsdienst is gevraagd om mee te denken over mogelijke zoekgebieden. Eén van de potentiële zoekgebieden ligt in gemeente A. Gemeente A vraagt de omgevingsdienst om advies om te weerleggen dat de betreffende locatie geschikt is.

Gemeente A wil de realisatie van een evenemententerrein mogelijk maken. De omgevingsdienst wordt in vergevorderd stadium door gemeente A om advies gevraagd. De adviseur ontvangt de relevante stukken en constateert dat natuurbeschermingsregels zijn overtreden. De omgevingsdienst is ook toezichthouder van natuurbeschermingsregels.

Gemeente A wil beleid laten opstellen op het gebied van geluid. Op het moment dat de vraag gesteld wordt is slechts één geluidsspecialist beschikbaar die in staat is om geluidsbeleid op te stellen. Echter deze geluidsspecialist is ook degene die bij geluidshinderklachten de metingen uitvoert.

Kerncompetenties adviseur (KC 3.1)

- Omgevingsbewust
- Verbinden
- Bestuurlijke sensitiviteit
- Integraal (samen)werken
- Verantwoordelijkheid

Reflectie

Vragen?

Deelname

Meld je aan op ons kennisnetplatform (ODNL) voor:

- Meer informatie over het project
- De digitale handreiking
- Toegang tot ontwikkelde producten
- Inzicht in kennissessies en bijeenkomsten

Zie platform of www.kennisnet.omgevingsdienst.nl

Vragen?

Ronald Kersbergen
lid werkgroep advisering
Projectleider Kwaliteitscriteria
06 – 344 72 030
Ronald.Kersbergen@vng.nl

Jos Dolstra
Projectleider advisering
06 – 23 85 19 89
dolstra@arenaconsulting.nl
https://arenaconsulting.nl/

Bij vragen kun je ook contact opnemen via beleidscyclus@arenaconsulting.nl